Variantă propusă discuțiilor publice, mai 2010

Versiunile anterioare

aprilie 2009, mai 2009, iunie 2009, decembrie 2009

Dintre Neglijență, Rea Intenție şi Oportunități Ratate:
Analiza Manifestațiilor din 6-7 Aprilie 2009
Partea 3

Raportul captează imaginea în esența a celor întâmplate în aprilie 2009. Evenimentele din aprilie 2009 au demonstrat fragilitatea independenței şi autonomiei autorităților publice – organelor de forță – influența politicului asupra acestora şi cel mai important abuzului de putere din partea politicului care a dorit să controleze societatea prin pârghiile administrative, prin forța fizică, agresiune şi manipulare.

Resource Center for Human Rights
Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului (CReDO)
Al. Hajdeu 95 "A", CHIŞINĂU, MD 2005, Moldova
(373 22) 212 816, fax (373 22) 225 257
CReDO@CReDO.md, www.CReDO.md

Sumar executiv

Concluzia generală

Mai multe constatări şi concluzii confirmă ipoteza că conducerea forţelor de ordine a acționat cu ştiința în cauză pentru a submina capacitatea organelor de forță de a menține ordinea publică. Comportamentul dat a deteriorat intenționat aspectul paşnic al manifestațiilor. Procesele decizionale colegiale şi care urmau a fi bazate pe înțelegerea realităților sunt subminate deoarece nu este constituit Statul Major Operativ, astfel, de facto procesul decizional a fost exercitat unipersonal de ministrul sau vice-ministrul cu indicații directe politice. Deciziile tactice au fost luate fără o apreciere şi evaluare rațională şi argumentativă a situației, mai mult ca atît o bună parte din decizii au slăbit capacitatea ferțelor de ordine să gestioneze adecvat situația. Observăm aceste semne la fiecare etapă şi în dimensiune a obligațiunilor autorităților. Prin urmare prestația autorităților poliției necesită o investigație minuțioasă pentru a elucida cauzele acțiunilor date din perspectiva responsabilităților individuale.

Studiul a examinat detaliat două ipoteze ale comportamentului poliției, acestea sunt: Ipoteza 1. Neglijența, capacități şi profesionalism inadecvat, şi Ipoteza 2. Acțiuni premeditate în subminarea aspectului paşnic al manifestațiilor. Concluzia noastră este că deşi unele persoane responsabile, unele unități ale poliției şi a forțelor de ordine, şi în special polițişti simpli au exercitat funcțiile sale cu bună intenție, pe alocuri totuşi neavând suficiente cunoştințe şi echipament. Conducerea politică, conducerea de vîrf şi o bună parte din conducători au acționat premeditat în subminarea caracterului paşnic al manifestațiilor, au zădărnicit intenționat capacitatea eforturilor concertate de a face fața situației şi prin urmare sunt responsabili totalmente de dezastrul creat.

Rolul provocătorilor şi persoanelor agresive nu a fost elucidat totalmente, nici în acest raport. Noi credem, că o parte din aceşti provocători au acționat cu consimțământul forțelor de ordine, prin urmare au jucat rolul coloanei din spate pentru a degrada manifestările paşnice. Există cel puțin o parte din probe indirecte în acest sens. Autoritățile specializate pot face lumină în acest sens, inclusiv Ministerul Afacerilor Interne, SIS. Desigur, rolul unor segmente cuprinse de furie şi necontrolate de autorități a avut un efect de multiplicare a agresiune. Însă acest efect de multiplicare a agresiune nu ar fi fost posibil fără lipsă de acțiuni din partea autorităților.

Limitările

Acest raport are ca scop să constate evoluția manifestațiilor şi modul în care forțele de ordine au acționat pentru a facilita desfăşurarea manifestațiilor paşnice, a asigura aspectul paşnic al manifestațiilor şi a proteja ordinea publică. Raportul nu intră în analiza motivelor pentru care manifestanții au decis şă sa folosească de dreptul constituțional la întrunire publică sau care a fost rolul politicului de opoziție pe parcursul zilelor de 6-7 aprilie 2009. Această face parte dintr-o altă cercetare care în esență conchide că manifestarea tinerilor a fost o expresie autentică a nemulțumirilor pentru rezultatele şi condițiile de desfățurare a alegerilor, iar manifestanții şi liderii politici şi nepolitici au exercitat dreptul la liberă exprimare prin intermediul întrunirilor publice ca forma a protestului şi a rezistenței nonviolente pentru regimul din perioada respectivă. Raportul vine cu un set de recomandări pentru a asigura funcționarea adecvată a instituțiilor implicate în realizarea exercitării dreptului la întrunire.

Raportul de față este un efort de documentare sinceră şi directă a situației din aprilie 2009. La acest raport au contribuit multe persoane de bună voie. O bună parte a acestui raport a

fost preluat integral de comisia parlamentară 7 aprilie. Regretăm, totuşi că partea analitică, concluziile şi recomandările raportului (capitolele 4, 5 şi 6) nu au fost luate în considerație în raportul oficial.

Concluziile

Mai multe constatări şi concluzii confirmă ipoteza că conducerea forțelor de ordine a acționat cu ştiința în cauză pentru a submina capacitatea organelor de forță de a menține ordinea publică. Comportamentul dat a deteriorat intenționat aspectul paşnic al manifestațiilor. Calitatea proceselor decizionale este subminată prin neconstituirea Statului Major Operativ, drept rezultat, de facto procesul decizional a fost exercitat unipersonal. Deciziile au fost luate fără o apreciere şi evaluare rațională şi argumentativă a situației. Observăm aceste semne la fiecare dimensiune a obligațiunilor autorităților. Prin urmare prestația autorităților poliției necesită o investigație minuțioasă pentru a elucida cauzele acțiunilor date.

În ziua de 7 aprilie în PMAN s-a realizat acelaşi scenariu neoptimist D. Însă datorită faptului că organizatorii au putut comunica eficient şi abil prin echipamentul de sonorizare şi prezența continuă şi activă a liderilor şi personalităților publice cu mesaje paşnice (deşi au existat şi unele mesaje instigatoare – vezi deconstrucția mesajelor şi discursurilor publice), în PMAN au avut loc doar cîteva episoade violente (maşina distrusă militară a fost un exemplu).

Manifestația desfăşurată pe 7 aprilie dintre Parlament şi Preşedinție s-a încadrat în scenariul pesimist H. Aceste scenariu are probabilitatea foarte mare de degradare a situației definitive. Factorul acțiunilor poliției lipsite de inspirație, uneori intenționat greşite şi malițios necoordonate au avut un efectiv determinativ. Totodată, rolul organizatorilor s-a caracterizat prin anumită incapacitate, chiar pasivitatea la unele etape. Explicația fiind cît rolul descurajator al poliției, acțiuni subversive a provocătorilor, acțiunile tactice vădit greşite ale poliției. Organizatorii, totodată nu s-au implicat plenar în manifestația dată prin faptul că nu şi-au asumat responsabilitatea pentru ea.

Colectarea constatărilor şi concluziilor făcute în analiza se atribuie la una din ipotezele înaintate. Aceste două ipoteze ale comportamentului poliției sunt următoarele:

a. Ipoteza P2. Neglijența, capacități şi profesionalism inadecvat al conducătorilor forțelor de ordine,
b. Ipoteza P3. Acțiuni premeditate în subminarea aspectului paşnic al manifestațiilor prin acțiunile conducătorilor forțelor de ordine.

Concluzii cu privire la Episodul 1 – Mulțimea în fața clădirilor Parlamentului şi Președinției, ora 10:50–12:24:

1. Conducerea poliției a estimat numărul posibil de participanți corect la vreo 10 000 de manifestanți, totodată nu a demarat toate pregătirile necesare conform planului de asigurare a ordinii publice în cadrul acțiunilor de masă;
2. O bună parte din polițişti nu au avut echipamentul de protecție personală, inclusiv scuturi, căşti, măşti antigaz, etc;
3. Comunicarea cu subdiviziunile polițieneşti în vederea coordonării eforturilor, aprecierii adecvate a variantei de gestionare a situației conform planurilor a fost deficientă (care din variantele de gestionare a situației nu era clar, unii conducători de subdiviziuni acționau propriu);

Concluzii cu privire la Episodul 2 – Intervenția Autospecialei de Pompieri Ora 12:20–12:40:

4. anterior episodului dat, violentele au avut un caracter sporadic si izolat,
5. caracterul paşnic al întrunirii a prevalat considerabil asupra elementelor violente,

6. aducerea maşinii de pompieri a escaladat situația a stimulat manifestarea elementelor violente în detrimentul caracterului paşnic al demonstrației, elementele si comportamentul violent capătă o amploare mai mare,
7. maşina de pompieri si acțiunile politiei au încurajat consolidarea elementelor violente, manifestarea agresivității, atragerea unui grup mai mare de manifestanți in acțiuni violente de la un grup de 20-30 pers spre un grup mai mare de 200 pers,
8. forțele politiei in fiecare moment (mai mult de 400 pers) depăşesc numeric persoanele agresive,
9. Evenimentul este foarte aproape de punctul de cotitură după care revenirea demonstrației la un caracter paşnic este dificilă dar totuşi posibilă.

Concluzii asupra situației Episodul 3 – Ofensiva şi retragerea poliției, ora 12:43–12:53:

10. in urma ofensivei, politia a dispersat spațiul dintre Parlament si Preşedinție si controlează acest spațiu,
11. după retragere, Politia cedează controlul asupra spațiului dintre Parlament şi Preşedinte, exercitând manevra de retragere înspre clădirile Parlamentului si Preşedinției, lăsând trupe nesemnificative de politie in fața manifestanților (50 pers) de fiecare parte,
12. retragerea instiga escaladarea violentei, implicând peste 200 de pers, care s-au implicat in aruncarea pietrelor,
13. retragerea politiei a creat o stare de victorie tactica din partea manifestanților asupra politiei si a încurajat violentele şi dominația de către elementele violente asupra demonstrației,
14. politia nejustificat părăseşte clădirile Preşedinției şi Parlamentului, lăsându-le neprotejate
15. forțele politiei (peste 400 pers) întotdeauna depăşesc numeric numărul elementelor agresive si violente (maxim 200-250 pers),
16. Acest eveniment marchează clar punctul de imposibilitate de revenire la o manifestare cu caracter paşnic.

Concluzii asupra Episodul 4 – Atacuri asupra Preşedinției, Devastarea parțială, ora 13:00–23:00:

17. este necesară o anchetă pentru a stabili cauzele perturbări legăturii radio operative în această situație critică;
18. conducerea forțelor care apărau Preşedinția a fost periclitată în cele mai importante momente, plecarea lui V.Zubic, imobilizarea reclamată a lui P.Corduneanu;
19. forțele de ordine aflate în afară clădirii Preşedinției s-a retras pe laterală în spatele clădirii fără a proteja clădirea;
20. tacticile de protejare a clădirii au fost haotice şi neclare, nu au fost folosite unele mijloace eficiente, cum ar fi apa, etc;
21. forțele de ordine nu erau coordonate corect în apărarea Preşedinției, lipsea comunicarea adecvată dintre forțele din interior (SPPS, Carabinierii) şi din exteriorul clădirii (Scut, Fulger);
22. organele de anchetă trebuie să elucideze detaliat circumstanțele arborării celui de-al doilea drapel, care a dat temei unor forțe politice de a concluziona implicarea factorului extern în acțiunile de protest;
23. măsuri pentru înregistrarea audio şi stocarea pe o anumită perioadă a convorbirilor radio între reprezentanții organelor MAI, pentru a putea stabili clar rolul fiecărui factor de decizie în aceste situații critice;
24. este necesară cercetarea separată a cazului de impunere a operatorilor de telefonie mobilă de a întrerupe legătura telefonică la indicația verbală a consilierului Preşedintelui Republicii Moldova V.Diozu, fără nici o decizie formală a unor organe în conformitate cu art.4 din Legea telecomunicațiilor, nr.520.XIII din 07.07.1995.

Concluzii asupra Episodul 5 – Atacuri asupra Parlamentului, Ora 13:00–18:30; Episodul 6 – Devastarea Parlamentul, starea incertă, ora 18:30–23:00:

25. conducerea forțelor care apărau Parlamentul a fost periclitată în cele mai importante momente fiind solicitată (Şumleanschi) să se deplaseze în afara clădirii încredințate;
26. forțele poliției au fost retrase din Parlament pe motive neclare şi nejustificative (starea de sănătate a unor polițişti din cauza fumului, alternativa fiind măşti antigaz);
27. tacticile de protejare a clădirii au fost haotice şi neclare, nu au fost folosite unele mijloacele eficiente, cum ar fi apa, gazele lacrimogene, etc;
28. forțele de ordine nu erau coordonate corect în apărarea Parlamentului, lipsea comunicarea adecvată dintre forțele: SPPS, Carabinierii, Scut, Fulger, Academia de poliție;
29. măsuri pentru înregistrarea audio şi stocarea pe o anumită perioadă a convorbirilor radio între reprezentanții organelor MAI, pentru a putea stabili clar rolul fiecărui factor de decizie în aceste situații critice;

Concluzii cu privire la manifestații în masă din 6-7 aprilie 2009:

30. privirea generală asupra evenimentelor ne poate oferi 2 perspective generice: comportamentul organelor de ordine şi comportamentul organizatorilor;
31. din perspectiva comportamentului organelor de ordine, calificarea acțiunilor se poate de încadrat în 2 ipoteze situate la extremă: a) neglijența, incompetența, capacități inadecvate şi b) acțiuni premeditate în subminarea aspectului paşnic al manifestațiilor;
32. din perspectiva comportamentului organizatorilor putem distinge: a) implicarea activă şi abilă de asigurare a caracterului paşnic al manifestației, b) pasivitatea, ratarea oportunităților de a contribui în realizarea aspectului paşnic al manifestațiilor;
33. faptele şi constatările din acest capitol ne pot oferi o imagine despre care din aceste scenarii prezentate mai jos s-au realizat pe parcursul a 6, 7 aprilie 2009.

Prin urmare de facto conducerea era exercitată:

34. la nivel strategic de: Gh.Papuc şi doar uneori V.Zubic; SMO a fost neglijat ca organ colegial decizional,
35. la nivel operațional de apărare tactica a clădirilor: V.Zubic (Preşedinție de dimineață), P.Corduneanu (după amiază), Sumleanschi (Preşedinție), V.Botnari (Preşedinție);
36. la nivel operațional de subdiviziune: Gr.Cojocaru (Fulger), C.Avornic (Scut), SPPS (Ig.Bodorin), V.Botnari (Comisariatele de poliție), A.Şumleanschi (Carabinierii).

Concluzii cu privire la conducere:

37. Pentru gestionarea generală a situației vizavi de manifestațiile din 7 aprilie era necesar de constituit Statul Major Operativ[1], în lipsa acestuia, responsabilitatea gestionării situației a fost asigurată de ministru Gh.Papuc;
38. Gh.Papuc lua decizii în baza informațiilor şi recomandărilor prezentate de către conducătorii în teren, în cele mai multe cazuri prin telefon, Gh.Papuc nu se alfa în cea mai importantă parte la fața locului,
39. În mai multe cazuri acțiunile subdiviziunilor nu se coordonau; deciziile unor subdiviziuni (Harabagiu) erau unilaterale şi uneori contraproductive pentru gestionarea situației în general,
40. Responsabilitatea pentru protecția Parlamentului şi Preşedinției de facto nu era asumată, la Preşedinție redelegată, coordonarea forțelor de apărare a clădirilor era inadecvată; în unele situații importante responsabilul de clădire era rechemat de la fața locului;

Concluzii cu privire la concentrarea forțelor, tacticile polițienești:

[1] Pct. 2, ord MAI nr.1, 09.02.2009

41. Numărul forțelor de ordine a fost rezonabil de suficient pentru a apăra clădirile Preşedinției şi Parlamentului; în fiecare episod sau situație critică poliția deținea superioritatea față de numărul de persoane agresive;
42. Tacticele poliției pentru neadmiterea creării avantajelor numerice substanțiale în diferite episoade critice au eşuat în mai multe cazuri, aceasta a avut un efect foarte negativ asupra situației;
43. Acțiunile, regrupările în mare parte au reflectat comportament pasiv, reactiv şi neinspirat al poliției;
44. Forțele poliției nu a folosit resursele ofițerilor operativi aflați în mulțime pentru a identifica intențiile protestatarilor cu intenții agresive şi a insula protestatarii agresivi;
45. Poliția a fost dotată inadecvat la capitolul echipamentului de protecție personală, dar în special nu a avut mijloace speciale active inofensive care ar produce rezultate scontate.

Concluzii cu privire la comunicarea în contextul evenimentelor:

46. Comunicarea dintre unele subdiviziuni şi conducerea generală a fost sporadică şi pentru perioade lungi a lipsit; comunicarea prin radio a fost inadecvată (chiar bruiată);
47. Indisponibilitatea conducerii respective pentru a coordona şi comunica cu forțele aflate în şi în fața clădirilor este strigătoare la cer!
48. Coordonarea eforturilor dintre subdiviziunile poliției deseori lipsea, în unele cazuri folosind ofițerii de comunicare.

Concluzii cu privire la provocători:

49. Manifestațiile 6,7 aprilie au avut parte de provocători, persoane agresive;
50. Provocătorii, persoanele agresive au jucat un rol important în degradarea manifestației şi transformarea acesteia într-o manifestație nepaşnică;
51. Provocătorii, persoanele agresive nu a fost identificați şi opriți la timpul potrivit de către forțele de ordine.

Recomandările instituționale

Cu referire la investigarea situației din 6-7 aprilie 2009 cu referire la exercitarea libertății de întrunire:

1. Comisia de ancheta parlamentară va asigura colectarea datelor şi informațiilor relevante pentru a restabili faptele şi evenimentele din perioada respectivă, va supune analizei critice bazate pe probe prezentate a modului în care autoritățile responsabile de ordinea publică, factoriii decizionali inclusiv cei politici s-au manifestat pentru a garanta dreptul constituțional la întrunire şi a proteja ordinea publică,

2. Tragerea la răspunedere a factorilor decizionali actuali şi foştilor factorilor deiczionali necooperanți cu desfăşurarea activității comisiei parlamentare,

3. Constituirea unui grup de lucru multidisciplinar în cadrul Procuraturii Generale cu participarea ofițerilor de urmarire penală şi a colaboratorilor altor instituții pentru gestionarea cazurilor individuale şi a dosarului generic cu privire la evenimentele din 6-7 aprilie din perspectiva garantării dreptului constituțional la întrunire şi la protecția ordinii publice,

4. Delegarea comisiei de ancetă sau a unei comisii permanente a Parlamentului dreptului de audiere periodică asupra activității per ansamblu a grupului de lucru din c adrul Procuraturii Generale,

5. Asigurarea participării plenare în aceste procese a reprezentanților calificați din partea societății civile.

Cu referire la control extern şi poziția sectorială instituțională:

1. Crearea relațiilor de *principal-agent în raportul dintre agențiile polițieneşti (forțele de ordine) şi autoritățile cărora acestea le raportează (Minister)* cu privire la implementarea politicilor din domeniu. Instituționalizarea mecanismului de separare a funcțiilor sectoriale de elaborare a politicilor şi de implementare a acestora duce la depolitizarea □i reducerea imixtiunii politice în activitatea instituțiilor.

2. Modelul de subordonare administrativă şi operativă trebuie înlocuit cu *raportarea de performanță* asupra obiectivelor şi sarcinilor de implementare a politicilor formulate pentru această instituție. Raportarea instituțională este un *model modern de cementare a separării funcțiilor de elaborare şi monitorizare a politicilor* şi celor de implementare a politicilor.

3. Raportarea instituțională unei autorități concrete, adică Parlamentului sau Executivului, trebuie bazată pe cîteva criterii decisivi: 1) obiectul principal al activității instituției nu trebuie să coincidă cu autoritatea de raportare instituțională, 2) asigurarea integrării adecvate a activităților instituției cu autoritățile responsabile de preluarea rezultatelor activității, 3) asigurarea eficienței şi orientării pe rezultate.

4. În asigurarea raportării adecvate asupra performanțelor instituționale şi asupra gradului de realizare a politicilor, instituțiile vor elabora *planurile instituționale cu indicarea produselor pentru societate, rezultatelor şi indicatorilor care trebuie atinse şi impactului anticipat asupra domeniului de intervenție.*

Cu referire la autonomia şi independența funcțională:

5. Legile referitoare la instituțiile menționate trebuie să prevadă în *mod expres independența, autonomia funcțională şi operativă a instituțiilor polițieneşti.* Garanțiile date trebuie să includă *nu doar interzicerea imixtiunii în gestionarea cazurilor* sau situațiilor individuale, dar şi sanc□iuni pentru recomandarea politică de examinare şi investigare a unor situații şi cazuri.

6. Garanțiile de independență pentru instituțiile cu sarcini de a combate fenomene cu implicarea factorilor decizionali importanți trebuie asigurate prin reglementarea tuturor activităților instituțiilor *doar prin legi aprobate de Parlament.*

7. Pentru instituțiile şi autoritățile care se află *în subordinea executivului garanțiile de independență instituțională trebuie prevăzute în mod obligatoriu şi accentuat.* Interzicerea imixtiunii în activitatea funcțională şi operațională din partea executivului trebuie înso□ită de sancțiuni. Instituțiile pot fi *doar obiectul controlului şi supravegherii din punctul de vedere al legalității.*

8. Autonomia bugetară prevede că instituția trebuie să poată formula singura propriul buget, reieşind din obiectivele şi planurile instituționale. Avizul Ministerului Finanțelor va justifica orice modificare a bugetului. Instituției trebuie acordate *suficiente resurse financiare pentru realizarea activităților operaționale*. Legea trebuie să *interzică în mod expres modificarea prin reducere a resurselor financiare pe parcursul anului*.

9. *Adoptarea procedurilor şi protocoalelor de activitate* privitor la toate situațiile relevante activității angajaților pe marginea cazurilor şi situațiilor – ce va facilita cunoaşterea şi respectarea acestora de către angajații, prin urmare creînd o protecție mai mare,

10. Legislația va prevedea mecanisme eficiente de *protejare a angajaților instituțiilor date de influența nejustificată din afară şi din interiorul instituției.* Mecanismele eficiente vor prevedea proceduri accesibile de denunțare a cazurilor date, declanşarea investigațiilor şi activităților operative de documentare acestora, sancțiunile şi pedepsele pentru influențele date.

11. *Asigurarea în practică a sancționării penale în cazul influențelor* din afară asupra angajaților instituției.

Cuprins detaliat:

1 Context .....
1.1 Întrunirile publice .....
1.2 Autoritățile poliției .....
2 Manifestațiile din 6 aprilie 2009 .....
2.1 Declarațiile prealabile .....
2.2 Manifestații .....
2.3 Acțiunile autorităților .....
3 Manifestațiile din 7 aprilie 2009 .....
3.1 Declarațiile prealabile .....
3.2 Descrierea Manifestațiilor .....
3.2.1 Evenimentele în PMAN .....
3.2.2 Evenimentele cheie între Preşedinție şi Parlament .....
3.3 Analiza manifestațiilor în dinamica episoadelor 10
3.3.1 Episodul 1 – Mulțimea în fața clădirilor Parlamentului şi Preşedinției 10
3.3.2 Episodul 2 – Intervenția Autospecialei de pompieri 13
3.3.3 Episodul 3 – Ofensiva şi retragerea poliției 16
3.3.4 Episodul 4 – Atacuri asupra Preşedinției, devastarea parțială 23
3.3.5 Episodul 5 – Atacuri asupra Parlamentului, Episodul 6 – Devastarea Parlamentul, starea incertă 28
3.3.6 Episodul 7 – Intervenția poliției 34
4 Acțiunile autorităților .....**Error! Bookmark not defined.**
4.1 Protestele în masă pe 6-7 aprilie .....
4.2 Conducerea şi gestionarea situației .....
4.3 Amplasarea, concentrarea forțelor, tacticile poliţieneşti .....
4.4 Modalitatea de comunicare .....
4.5 Provocătorii, persoanele agresive şi vandalii .....
5 Evaluarea situației .....
5.1 Clasificarea manifestațiilor .....
5.2 Ipotezele asupra manifestațiilor: neglijență sau acțiuni premeditate .....
6 Concluzii .....

3.3 Analiza manifestațiilor în dinamica episoadelor

3.3.1 Episodul 1 – Mulțimea în fața clădirilor Parlamentului și Președinției

Episodul 1 – Mulțimea în fața clădirilor Parlamentului și Președinției, ora 10:50–12:24

Sumar:

- Protestatari pașnici – 6 000-8 000; Persoane violente – 10-20; Polițiști – 300-400 (în fața clădirilor), 100-150 (în interiorul clădirilor);
- Întrunire predominant pașnică cu unele elemente agresive (în jurul orei 11.50 din mulțime s-a aruncat cu ouă și sticle de plastic goale spre Președinție și poliție);
- S-au produs cîteva altercații între poliție și persoanele agresive.

În jurul orei 10.50 în fața acestor clădiri erau adunate mai multe sute de persoane care scandau[2]. Nu s-a stabilit vreun organizator al acestei întruniri, participanții veneau din Piața Marii Adunări Naționale, precum și din alte direcții. Între orele 10.50 - 12.24 mitingul a fost preponderent pașnic cu excepția anumitor persoane care tulburau ordinea publică. Poliția prezentă la întrunire nu a intervenit la fața locului, la fel nu s-a făcut vizibil nici reprezentantul autorității publice locale cu solicitări ca persoanele date să fie înlăturate. Din aceste considerente s-a observat o escaladare lentă a violenței din partea unui segment restrîns al manifestanților.

Poza Mulțimea în fața Președinției, Privire de pe clădirea -Președinție (ora 11:10)

Grupurile de manifestanți inițial se adunase în PMAN, în total vreo 3 000-4 000 de persoane. Ulterior o parte se îndreptau spre Președinție, un segment mai mic staționa în fața Guvernului. În jurul orei 10.50 se observă o mișcare mai bruscă spre Președinție[3]. Mișcarea spre Președinție a fost datorată de lipsa de comunicare cu manifestanții în PMAN din lipsa echipamentului sonor și de fluxul de manifestanți care veneau de la Botanica și Rîșcani spre Președinție-Parlament. Inițial în fața Președinției se aflau vreo 30 de polițiști de la Scut, drept urmare a consolidării numărului participanților pe la ora 10.50-11.00, polițiștii Scut au fost completați pînă la 100, formînd lanțul la scările Președinției (respectiv la Parlament).

[2] Din înregistrările prezentate de SPPS, CReDO și alte surse din arhiva Comisiei de anchetă
[3] Din înregistrările prezentate de SPPS, CReDO și alte surse din arhiva Comisiei de anchetă

Poza. Spațiul dintre Preşedinție şi Parlament (în jurul orei 12:00)

Către 11.00 în fața Preşedinției începe primul miting improvizat. Poliția blochează accesul protestatarilor către clădirea Preşedinției printr-un rînd rar de colaboratori, din care cauză la 11.00 protestatarii rup acest cordon şi urcă scările din fața Preşedinției. Din imaginile video nu se observă o vădită organizare a manifestanților, însă, în rîndurile lor deja se observă persoane agresive, primele altercații între manifestanți şi poliție avînd loc la 11.05, cînd manifestanții rup un alt cordon al poliției din fața Preşedinției.

> ***Extras din răspunsul MAI de la data de 25 noiembrie 2009:***
> *„Provocatorii au ocupat primele 5 rînduri ale protestatarilor din fața Preşedinției şi Parlamentului. Aceştea se aflau în grupuri compacte şi în mijlocul mulțimii, comunicînd prin gesturi specifice, unii avînd echipament şi mijloace speciale de comunicare, prin care se chema la acte de violență"*

În jurul orei 11.50 din clădirea Preşedinției pleacă Preşedintele Republicii Moldova cu paza sa de corp, de asemenea, în jurul orei 12.30 fiind evacuat personalul Preşedinției. Preşedintele Republicii Moldova, pleacă în clădirea Guvernului, unde în biroul Prim-ministrului convoacă anumiți factori de decizie. Din declarațiile lui M.Lupu, la sosirea sa în jurul orei 15.30, în biroul Prim-ministrului se aflau cel puțin: V.Voronin, Z.Greceanîi, Ig.Dodon, V.Stepaniuc, A.Reşetnicov, V.Baldovici şi alții.

La 11.25 un grup de protestatari se întoarce de la Preşedinție în PMAN unde continuă mitingul.

Poza Manifestanții din fața Preşedinției (ora 12:15)

Către ora 11.50 în fața Preşedinție formînd lanțuri de protecție se aflau polițiştii Regimentului Scut (100 persoane), polițiştii Comisariatului Buiucani (100 persoane), polițiştii Comisariatului Ciocana (100 persoane), în mulțime reprezentanții serviciilor operative[4]. Poliția a făcut 2 lanțuri de protecție format de Regimentul Scut şi un lanț din comisariatele de poliție. Din depozițiile lui P.Corduneanu, în acest răstimp, acesta a purtat discuții cu liderii politici care se aflau în fața locului privitor la calmarea mulțimii. Conform ordinului Gh.Papuc, V.Zubic a fost numit responsabil de coordonarea activităților poliției pînă la ora 12.30, cînd V.Zubic a primit

[4] Din depoziţiile V.Zubic, P.Corduneanu

indicații să se deplaseze înspre Parlament, superiorul rămînînd P.Corduneanu[5]. Conform informației de la MAI către 10.50 în sediul Prețedinției erau plasați 109 carabinieri şi în fața Parlamentului se aflau 210 carabinieri[6].

Secvențele din fața Preşedinției şi Parlamentului atestă la 11.20 primii colaboratori ai Fulger în fața Preşedinției, formînd un cordon mai puternic. Totodată, aceiaşi sursă specifică că în fața Preşedinției se aflau 100 polițişti Fulger şi 100 în fața Parlamentului[7]. În această perioadă unii manifestanți deja aruncau în clădirea Preşedinției şi în forțele de ordine mai întîi cu bucăți de hîrtie, ulterior cu sticle de plastic şi alte obiecte, pietricele, ca în final să treacă la pietre mari, rupte din scările şi pavajul din jurul Preşedinției. Forțele de ordine, însă, nu reacționează la aceste provocări. C.Avornic afirmă că o parte din scutieri au rămas fără echipamentul de protecție pentru că maşina cu echipamentul personal a fost blocată în drum spre destinație, Totodată, echipamentul personal nu era adecvat şi nu ajungea pentru toți colaboratori.

După 11.30 s-a observat o escaladare treptată a violenței din partea unui segment al manifestanților, care au început mai insistent să arunce cu pietre în clădirea Preşedinției şi în forțele de ordine, forțînd cordoanele de poliție şi dorind să între în clădirea Preşedinției.

> ***Extras din răspunsul MAI de la data de 25 noiembrie 2009:***
> *„În fond, Statul major operativ al MAI (sub dirijarea ex-viceministrului V.Zubic) şi Direcția generală poliție ordine publică (P.Corduneanu), erau obligați să treacă la realizarea măsurilor profilactice şi de prevenire a încălcărilor în masă a ordinii publice, să efectueze calculul de forțe, mijloace posibile şi recognoscența teritoriului, însă acestea n-au fost realizate pe motivul lacunelor menționate, care au fost admise în complex de conducătorii serviciilor responsabile.”*

La 12.00 un nou grup de protestatari din nou pleacă din PMAN spre Preşedinție. În toată această perioadă pe str. B.Bodoni se mai circula şi numai la 12.15 un grup de protestatari a blocat trecerea transportului şi pe această stradă. Posibil, cu acest grup de manifestanți în fața Preşedinției vin primii lideri politici, la 12.05 fiind observat V.Filat, V. Nagacevschi, C. Vieru care au luat cuvîntul în fața manifestanților din care o parte demonstra semne de agresivitate.

Între timp în cîteva rînduri mai mulți lideri ai partidelor de opoziție (V.Filat, D.Chirtoacă) au chemat ca manifestanții să revină în PMAN cu scopul de a desfăşura acolo întrunirea publică. În jur de 1 000 de persoane au plecat în PMAN. La ora 12.25 un grup de circa 20 de persoane devine tot mai agresiv atacînd verbal şi aruncînd cu diverse obiecte (în special sticle de plastic) în cordonul de polițişti.

La această perioadă tot spațiul între Parlament şi Preşedinție deja era plin de manifestanți care scandau, din care cauză şi din lipsa unor mijloace sonore mesajul acestor lideri nu era auzit. Liderii politici menționați, în mesajele lor făceau apel la mulțime să plece din fața Preşedinției în fața PMAN, explicînd că aceasta este o provocare.

În cadrul audierilor V. Filat, a confirmat faptul că:

> *„...În dimineața zilei de 7 aprilie, eu am fost chemat de I.Gumeniță la Procuratura Generală, pentru a discuta în prezența viceprocurorului general V.Pascari referitor la acțiunile protestatarilor. De acolo am plecat cînd deja mi-au telefonat că în clădirea*

[5] Din depoziţiile V.Zubic
[6] Informaţia prezentată de MAI 25.11.2009, nr.6-2977 la nr.CA 8 din 13.11.2009
[7] Informaţia prezentată de MAI 25.11.2009, nr.6-2977 la nr.CA 8 din 13.11.2009

Preşedinției se aruncă cu pietre. Eu apreciez că aceste acțiuni au fost întreprinse pentru a nu-mi permite să coordonez acțiunile protestatarilor... .”

În alocuțiunile sale, V. Filat, D.Chirtoacă insistă ca toți să plece în PMAN, exemplul acesta fiind urmat de o parte din protestatari. Astfel, la 12.20, un grup de protestatari (circa pînă la 1 000 persoane) se întoarce de la Preşedinție în PMAN, fapt observat din camera de luat vederi de pe clădirea Guvernului.

În continuare situația în fața Preşedinției a început uşor să degradeze. După primele hîrtii, sticle de plastic aruncate peste lanțurile polițiştilor au urmat ouăle aruncate în clădirea Preşedinției. După orele 12.00 au fost aruncate şi cîteva pietre în geamurile clădirii. În perioada această, poliția se afla în cîteva lanțuri nemijlocit la intrare în Preşedinție rezistînd paşnic presiunea din partea manifestanților. Unii reprezentanți ai poliției (M.Ciobanu) au încercat comunicarea cu protestatarii, însă de lipsa de mijloace de comunicare cu sonorizare adecvată eforturile date au eşuat. Coordonarea acțiunilor poliției era asigurată de P.Corduneanu, Ia.Gumeniță. Din declarațiile Ia.Gumeniță reiese că efectivul în acea situație se simțea înfricoşat.

Concluzii cu privire la situație:

52. *Conducerea poliției a estimat numărul posibil de participanți corect la vreo 10 000 de manifestanți, totodată nu a demarat toate pregătirile necesare conform planului de asigurare a ordinii publice în cadrul acțiunilor de masă;*
53. *O bună parte din polițişti nu au avut echipamentul de protecție personală, inclusiv scuturi, căşti, măşti antigaz, etc;*
54. *Comunicarea cu subdiviziunile polițieneşti în vederea coordonării eforturilor, aprecierii adecvate a variantei de gestionare a situației conform planurilor a fost deficientă (care din variantele de gestionare a situației nu era clar, unii conducători de subdiviziuni acționau propriu);*

Întrebări pentru acțiunile la acest episod poliției:

- *De ce poliția nu a folosit modalitățile de comunicare cu echipamentul sonor în spațiul dintre Preşedinție şi Parlament?*
- *De ce PLDM a fost împiedicată să instaleze echipamentul sonor în PMAN?*
- *Care a fost motivul reținerii V.Filat la Procuratura mun.Chiținău?*
- *De ce forțele de ordine, avînd la dispoziție informații privind numărul aproximativ de manifestanți de 10 000 persoane nu s-a pregatit în modul corespunzător?*

3.3.2 Episodul 2 – Intervenția Autospecialei de pompieri

Episodul 2 – Intervenția Autospecialei de Pompieri Ora 12:20–12:40

Sumar:

- Protestatari paşnici – 5 000-6 000: Persoane violente – 50-150; Polițişti – 400-500;
- Înaintea evenimentului, violențele au avut un caracter sporadic şi izolat;
- Caracterul paşnic al întrunirii a prevalat considerabil asupra elementelor violente;
- Maşina de pompieri şi acțiunile poliției au încurajat consolidarea elementelor violente, manifestarea agresivității, atragerea unui grup mai mare de manifestanți în acțiuni violente de la un grup de 20-30 de persoane spre un grup mai mare de 200 de persoane; elementele şi comportamentul violent capătă amploare;

- Forțele poliției în fiecare moment (mai mult de 400 de persoane) depăşesc numeric persoanele agresive;
- Evenimentul este foarte aproape de punctul după care revenirea manifestației la un caracter paşnic este imposibilă;

Autospecială de pompieri îşi face apariția în fața Preşedinției în jurul orelor 12.20. Maşină de pompieri a fost adusă fără ca să fie anunțate de către colaboratorii de poliție. Autospeciala era dotată cu tun de apă, fapt ce a incitat masele de protestatari, care în timp de 5-10 min au devastat-o cu pietre, pompierii fiind nevoiți să fugă. Autospeciala nu era pregătită să acționeze cu un jet de apă autonom şi nu este clar pînă în prezent, care a fost scopul aducerii acestei în fața protestatarilor.

Instalarea autospecialei în fața Preşedinției a fost efectuată la indicația I.Harabagiu în vederea realizării planului de prevenire a incendiilor. Gh.Papuc a declarat că aducerea autospecialei a fost decizia doar a şefului Departamentului Situațiilor Excepționale[8]. Maşina a fost adusă sub protecția polițiştilor Scut la locul de conectare la hidrantul exterior[9]. În jurul Preşedinției se aflau 4 puncte de conectare externă la hidrant, doar acesta a fost disponibil unde nu se aflau manifestanții. În momentul aducerii autospecialei, V.Zubic se afla în acțiunile de coordonare a deplasării polițiştilor şi a autospecialei. În perioada developării episodului, Gh.Papuc ordonă lui V.Zubic să plece în clădirea Parlamentului, prin urmare, din declarațiile acestuia, superiorul pentru acțiunile la clădirea Preşedinției a revenit lui P.Corduneanu. În aceiaşi perioadă, la indicația conducerii, Ia.Gumenița se afla în sprijinul lui P.Corduneanu.

Din imaginile şi fotografiile realizate la momentul aducerii autospecialei rezultă că nu exista nici un incendiu şi manifestarea avea doar un uşor caracter de agresiune.

Poza. Aducerea autospecialei(ora 12:26).

[8] Confirmat prin depoziţiile C.Avornic
[9] Din depoziţiile I.Harabagiu

Poza. Agresiunea asupra autospecialei(ora 12:29)

Poza. Atacul asupra autospecialei de pompieri (ora 12:32)

După ce maşina a fost adusă în faţa mulţimii, a fost asaltată de grupul violent care a spart geamurile acesteia. Maşina de pompieri şi acţiunile poliţiei au încurajat consolidarea elementelor violente, manifestarea agresivităţii, atragerea unui grup mai mare de manifestanţi (în jur de 200 de persoane) în acţiuni violente. După aceste eveniment se observă o atmosferă negativă la întregul grup de manifestanţi. La ora 12.50 demonstraţia se transformă într-o acţiune violentă în special în faţa Preşedinţiei, unele persoane încep a arunca cu pietre în geamurile Preşedinţiei, ulterior aceleaşi acţiuni se produc şi în faţa Parlamentului.

Maşina de pompieri a fost în final practic distrusă de către protestatarii violenţi care au folosit pietrele pentru a strica sticlele, au urcat pe maşina şi au împins-o spre str. Sf. Ţării. Numărul protestatarilor care a fost implicat în devastarea autospecialei era în jur de 30 de persoane, atunci cînd forţele Scut era de 30 de poliţişti care doar s-au apărat formînd carapacea cu scuturile, ulterior s-au retras în spatele maşinii.

Celelalte forţe ale poliţiei se aflau în preajma Preşedinţiei şi pe strada Sf.Ţării fără a oferi careva ajutor tactic.

În rezultatul acţiunii, în numărul persoanelor agresive au fost atrase şi un număr mai mare de persoane paşnice. Şi declaraţiile lui M.Harabagiu şi A.Şumleanschi au confirmat că aducerea autospecialei în faţa Preşedinţiei a avut un efect de stimulare şi un impuls a acţiunilor nepaşnice

din partea unor protestatari[10]. În informația prezentată de MAI la 25.11.2009, autospeciala a fost plasată contrar Regulamentului[11]. Se apreciază că efectul apariției acestei unități a provocat agresivitate în rîndul manifestanților.

Totodată, cea mai mare parte a protestatarilor au rămas paşnici, fiind doar prezenți la acest episod. Un segment de 200 de protestatari au susținut moral persoanele agresive prin voce. Întrunirea în general se afla în limitele unei situații controlabile şi paşnice şi încă nu ajungea la punctul de neîntoarcere la o întrunire paşnică.

În această perioadă de timp majoritatea manifestanților se concentrează în scuarul Preşedinției. Spațiul în scuarul Parlamentului, practic a devenit liber.

Concluzii cu privire la situație:

55. *anterior episodului dat, violentele au avut un caracter sporadic si izolat,*
56. *caracterul paşnic al întrunirii a prevalat considerabil asupra elementelor violente,*
57. *aducerea maşinei de pompieri a escaladat situația a stimulat manifestarea elementelor violente în detrimentul caracterului paşnic al demonstrației, elementele si comportamentul violent capătă o amploare mai mare,*
58. *maşina de pompieri si acțiunile politiei au încurajat consolidarea elementelor violente, manifestarea agresivității, atragerea unui grup mai mare de manifestanți in acțiuni violente de la un grup de 20-30 pers spre un grup mai mare de 200 pers,*
59. *forțele politiei in fiecare moment (mai mult de 400 pers) depăşesc numeric persoanele agresive,*
60. *Evenimentul este foarte aproape de punctul de cotitură după care revenirea demonstrației la un caracter paşnic este dificilă dar totuşi posibilă.*

Întrebări pentru acțiunile la acest episod poliției:

- *În ce măsura amplasarea autospecialei a fost coordonată cu Şeful Statului Major?*
- *Cît de necesară a fost plasarea autospecialei, în condițiile în care nu era incendii în clădirea Preşedinției?*
- *De ce doar forțele reduse şi foarte pasive ale poliției au protejat autospeciala?*

3.3.3 Episodul 3 – Ofensiva şi retragerea poliției

Episodul 3 – Ofensiva și retragerea poliției, ora 12:43–12:53

Sumar:

- Protestatari paşnici – 3 000-5 000; Persoane violente – 200-250; Polițişti – 500;
- În urma ofensivei, poliția a degajat spațiul dintre Parlament şi Preşedinție şi controlează acest spațiu;
- După ofensivă, Poliția cedează controlul asupra spațiului dintre Parlament şi Preşedinție, exercitînd manevra de retragere înspre clădirile Parlamentului şi Preşedinției, lăsînd trupe nesemnificative în fața manifestanților (cîte 50 de persoane) de fiecare parte;
- Retragerea poliției a instigat la escaladarea violenței, atrăgînd peste 200 de persoane, care s-au implicat în aruncarea pietrelor;

[10] Din depoziţiile M.Harabagiu, A.Şumleanschi
[11] Informaţia prezentată de MAI 25.11.2009, nr.6-2977 la nr.CA 8 din 13.11.2009

- Retragerea poliției a creat o senzație de victorie tactică din partea manifestanților asupra poliției şi a încurajat violențele şi dominația de către elementele violente asupra manifestației;
- Forțele poliției (peste 400 de persoane) depăşesc permanent numeric numărul elementelor agresive şi violente (maxim 200-250 de persoane).

La ora 12.43[12], toate forțele poliției desfăşoară o acțiune tactică de dispersare a manifestanților înspre perimetrul străzilor M.Cibotari şi str.Sf.Țării. În urma ofensivei, în care au fost antrenate toate forțele poliției aflate în fața Parlamentului şi Preşedinției, poliția a dispersat spațiul dintre Parlament şi Preşedinție şi a controlat acest spațiu pentru ceva timp.

Ofensiva poliției

Mişcarea tactică s-a desfăşurat în timp de cîteva minute cu mare uşurință, forțele poliției folosind zgomotul de lovituri asupra scutului, din care cauză protestatarii au început a fugi. Cea mai mare parte de manifestanți a fugit pe blv. Ştefan cel Mare şi Sfînt spre PMAN, iar o altă parte pe blv. Ştefan cel Mare şi Sfînt spre Muzeul de Artă. Intervenția a fost susținută şi de Fulger din fața Preşedinției şi de detaşamentul de carabinieri din fața Parlamentului, toate forțele de ordine urmărind protestatarii pînă la intersecția blv. Ştefan cel Mare şi Sfînt cu str.Sfatul Țării unde s-au oprit. La ofensivă au participant şi cursanții de la Academia de poliție. Ofensiva poliției a fost susținută de către aproximativ 450-500 de polițişti[13], în total pentru ambele direcții. Conform informației MAI în acest moment în spatele Parlamentului erau dislocați peste 240 de cursanți ai Academiei (în frunte cu S.Carp) care nu au participat inițial la manevrele poliției[14].

Ofensiva a fost realizată la ordinul lui Gh.Papuc[15]. Fiecare unitate a poliției implicată: Scut, Academia de poliție, Comisariatele, Carabinierii şi Fulger au urmat ordinele superiorilor săi. Ofensiva desfăşurată fără vreo dificultate a avut succes, manifestanții fiind dispersați.

C.Avornic şi Ig.Gori prin informația prezentată în scris informează că la comanda lui Gh.Papuc au înaintat dinspre Parlament împreună cu Carabinierii, CPs Ciocana şi Fulger[16]. Totodată, forțele care au înaintat nu au avut susținere din partea forțelor care se aflau dinspre Preşedinție, deşi ajutorul din forțelor date a fost solicitat prin dispozitivul Val. Lipsa forțelor de întărire, urmare a lipsei de sprijin, flancul dinspre str. M.Cibotari a primit un val intens de pietre la care nu putea rezista, forțelor a fost dată comanda de retragere. Totodată, cordonul forțelor dinspre str. Sf.Tării a fost rupt şi exista un pericol eminent atac din ambele părți.

Aceste afirmații prezentate în scris conțin inexactități şi contradicții cu înregistrările video efectuate chiar de SPPS. Retragerea unor forțe după înaintare începuse mai devreme, regruparea forțelor a lăsat în fața protestatarilor un grup mic de polițişti.

Din declarațiile lui V.Țurcan, Gh.Pimenov, dispersarea protestatarilor s-a realizat fără dificultăți şi a rezultat de la început cu un avantaj tactic important care urma să fie consolidat prin acțiuni ulterioare.

[12] Din informaţia scrisă prezentată de C.Avornic şi Ig.Gori, reiese că ofensiva a fost realizată la ora 13.20. Această contravine direct informaţiei din înregistrările efectuate de SPPS şi alte surse publice.
[13] Din înregistrările prezentate de SPPS, CReDO şi alte surse din arhiva Comisiei de anchetă
[14] Din informaţii MAI, nr 30-115 din 03.03.10 a şedinţei din 01.03.2010 privitor la discretizarea a Ordinului 03.06.2009 şi a Hotărîrii colegiului MAI din 01.05.2009
[15] Din depoziţiile Gh.Papuc, informaţia scrisă prezentată de C.Avornic şi Ig.Gori.
[16] Informaţia scrisă prezentată de C.Avornic şi Ig.Gori.

Poza. Începutul ofensivei poliției între Preşedinție şi Parlament(ora 12:43)

După dispersarea manifestanților pe perimetrul străzilor Sf.Țării şi M.Cibotari, după cum se vede pe secvențele video de la SPPS şi altele, poliția s-a oprit pentru ceva timp. Totodată, a fost realizată o regrupare prin care majoritatea forțelor participante la dispersare. Cu excepția a două grupuri de cursanți de la Academia de poliție (pînă la 50 de cursanți din fiecare parte), care au rămas în fața mulțimii, forțele au fost retrase în fața clădirilor Preşedinției şi a Parlamentului. Drept rezultat al acestor acțiuni tactice, numărul mic de cursanți au rămas în fața a două mulțimi, fiecare avînd cîte aproximativ 2 000 persoane[17].

Din declarația lui A. Şumleanschi, retragerea în modalitatea efectuată a fost o mişcare greşită[18]. În rezultatul regrupării manifestanții, în special cîte 30-40 din fiecare parte, au devenit mai agresivi, captați de sentimentul de răzbunare asupra un grup mic de polițişti în fața lor. Ezitarea şi staționarea polițiştilor, reducerea numărului acestora a facilitat dezvoltarea spiritului comparativ agresiv.

[17] Imaginile video despre evenimente www.publictv.md
[18] Din depoziţiile Şumleanschi

OFENSIVA POLIȚIEI, 12:45

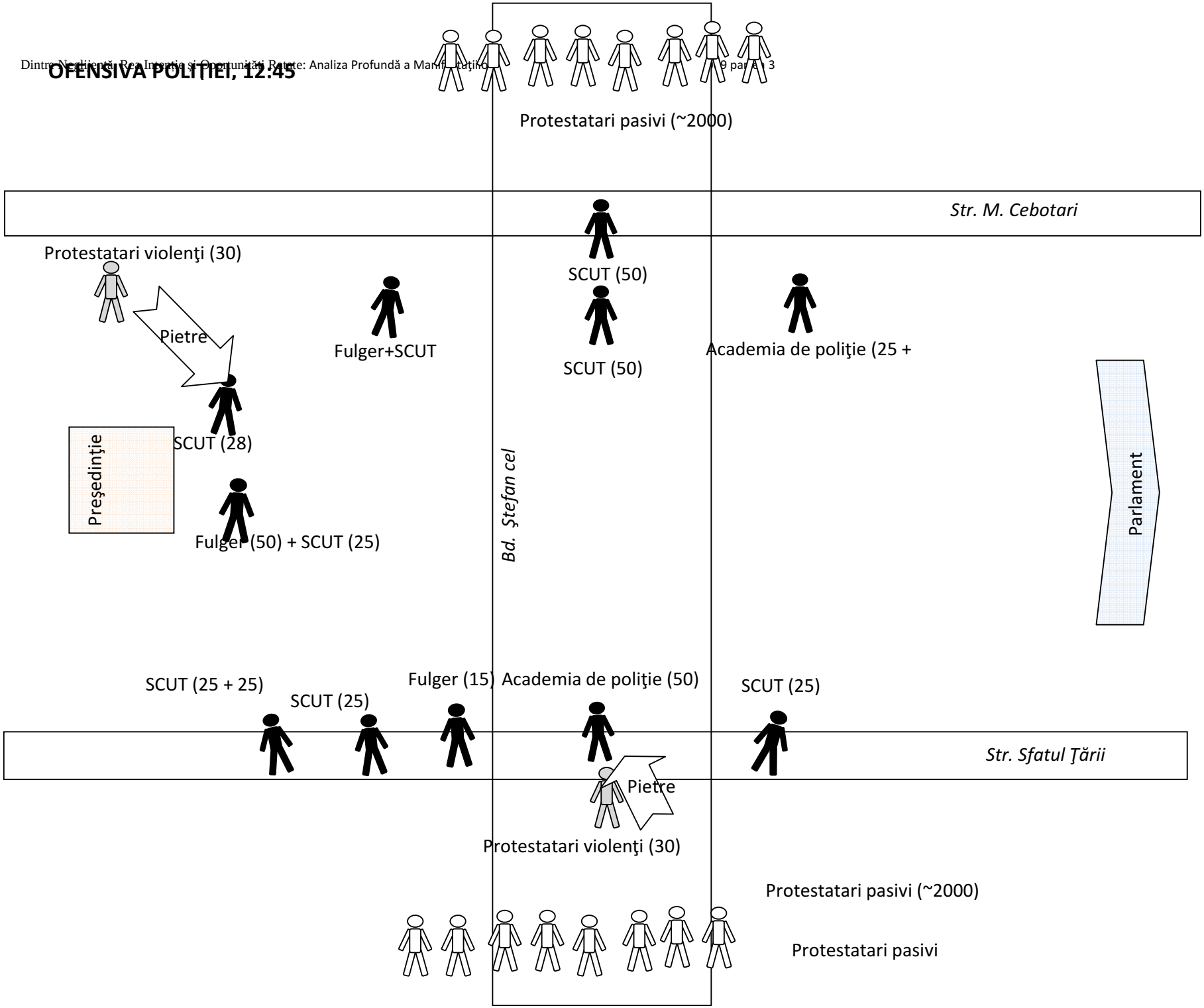

RETRAGEREA POLIȚIEI, 12:45-13.00

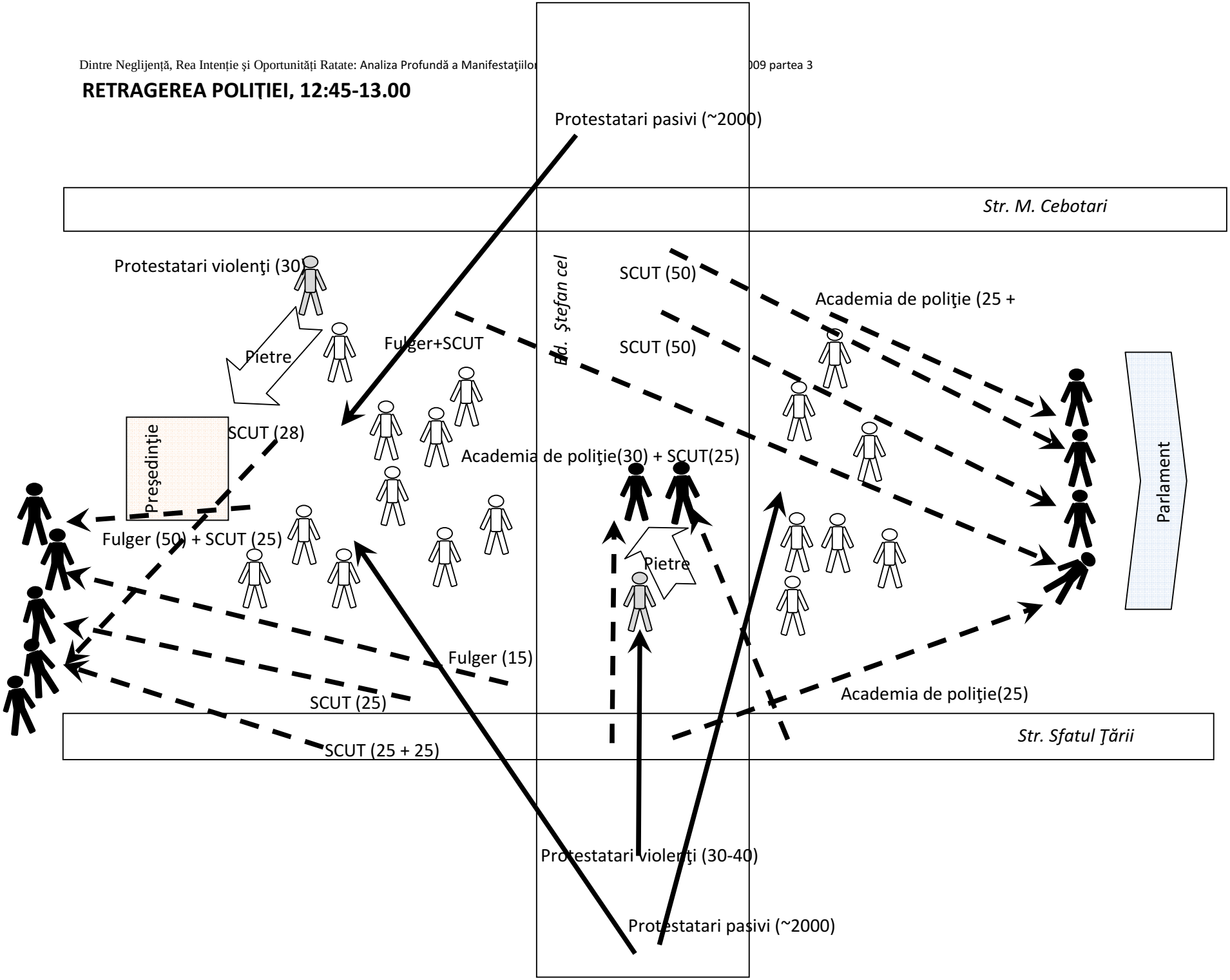

Poza. Ofensiva poliției înspre strada Sfatul Țării (ora 12:45)

Retragerea poliției

Ca urmare a inacțiunii şi staționării polițiştilor în fața protestatarilor, ultimii au început a arunca masiv cu pietre. Cea mai mare parte a poliției se regrupează prin deplasare spre clădirile parlamentului şi în spatele Preşedinției. Doar un număr mic de polițiştii care au rămas în fața protestatarilor sunt nevoiți să se retragă treptat pe blv. Ştefan cel Mare înspre scuarul dintre clădirile Preşedinției şi a Parlamentului şi ulterior, fiind atacați chiar şi din părțile laterale (celelalte forțe nu i-au susținut fiind deja în fața clădirilor Parlamentului şi a Preşedinției şi în părțile laterale ale acestora)[19]. Această mişcare tactică a produs un număr mare de răniți în urma loviturilor cu pietre aruncate de protestatari agresivi care a devenit mai mare. Din declarațiile M.Lupu, care se afla în clădirea Parlamentului, la primul etaj, erau mulți Carabinieri şi polițişti însîngerați[20].

Pietrele aruncate în forțele de ordine, după declarațiile unor protestatari, erau smulse din trotuarele adiacente (în special pavajul pe Sf.Țării în drept cu Parlamentul). Unele mijloace de informare în masă au publicat informații conform cărora pietrele pentru aceşti protestatari au fost aduse special, cu transport, din altă parte (această informație nu a fost probată). De rînd cu aceasta din declarația Dlui M.Lupu de la 26 martie 2010, la 8 aprilie 2009, precum personal a mers pe trotuarul din fața Muzeului de Arte, unde a observat că caldarîmul din acest trotuar era aproape intact, prin urmare nu era clar de unde s-au luat pietrele respective.

Retragerea poliției a instigat escaladarea violenței, implicînd în jur de 200-250 de persoane care s-au implicat în aruncarea pietrelor în cordonul de polițişti. Retragerea poliției a creat o stare de victorie tactică din partea manifestanților asupra poliției şi a încurajat violențele şi dominația de către elementele violente asupra demonstrației. Trebuie de subliniat faptul că colaboratorii de poliție şi conducătorii acestora, prezenți la fața locului nu au intervenit pentru a lua situația sub control. Forțele de ordine au ratat oportunitățile de a interveni pentru a calma acțiunile unor persoane agresive, nu au discutat cu manifestanții în perspectiva aplanării situațiilor conflictuale.

Această acțiune a autorităților a servit drept factor provocator de violență şi mai agresivă din partea protestatarilor, care, în agonie, au împins cu mâinile autospeciala din fața clădirii. Maşina de pompieri şi acțiunile poliției au încurajat consolidarea elementelor violente, manifestarea

[19] Din înregistrările prezentate de SPPS, CReDO şi alte surse din arhiva Comisiei de anchetă

[20] Din informaţia prezentată de Ig.Gori şi C.Avornic după această manevră, 42 de polițişti au fost răniţi din care 7 au fost transportaţi la spital

agresivității, atragerea unui grup mai mare de manifestanți (în jur de 200 de persoane) în acțiuni violente.

Poza. Retragerea poliției spre Parlament (plan apropiat) şi Preşedinție (plan îndepărtat) (după ofensivă)(ora 12:52)

Referitor la epizodul cînd un grup de poliţişti de pe terenul sportiv al Liceului „Spiru Haret" distrug un perete de piatră, chipurile pentru a asigura protestatarii cu pietre, Ig.Bodorin şi C.Avornic au dat explicații similare. Conform acestor declarații din 23.02.2010, pe terenul sportiv în cauză se aflau 2 automobile ale poliției care trebuiau să plece. Dacă încercau să iasă pe poarta liceului, trebuiau să tracă printre protestatarii aflați pe str.M.Cibotari, din care cauză, pentru a evita această întîlnire ei au decis să demoleze un mic gard de piatră al liceului pentru a ieşi prin altă curte.

Importanța acestui episod constă în faptul că numărul de persoane agresive şi violente a crescut semnificativ, față de episodul precedent (maşina de pompieri). Cel mai probabil, că în urma acțiunilor date, întreaga manifestație a depăşit punctul de la care revenirea la o manifestație paşnică nu mai era posibilă. Violențele nu au fost izolate şi constrînse în cadrul unui număr mic de protestatari. Chiar şi un număr mai mare de protestări anterior paşnici au fost lăsați implicați în acțiuni violente. Totodată, pe parcursul întregului episod, numărul poliţiştilor era numeric superior numărului persoanelor agresive.

Concluzii asupra situației:

61. *in urma ofensivei, politia a dispersat spațiul dintre Parlament si Preşedinție si controlează acest spațiu,*
62. *după retragere, Politia cedează controlul asupra spațiului dintre Parlament şi Preşedinte, exercitând manevra de retragere înspre clădirile Parlamentului si Preşedinției, lăsând trupe nesemnificative de politie in fața manifestanților (50 pers) de fiecare parte,*
63. *retragerea instiga escaladarea violentei, implicând peste 200 de pers, care s-au implicat in aruncarea pietrelor,*
64. *retragerea politiei a creat o stare de victorie tactica din partea manifestanților asupra politiei si a încurajat violentele şi dominația de către elementele violente asupra demonstrației,*
65. *politia nejustificat părăseşte clădirile Preşedinției şi Parlamentului, lăsându-le neprotejate*
66. *forțele politiei (peste 400 pers) întotdeauna depăşesc numeric numărul elementelor agresive si violente (maxim 200-250 pers),*
67. *<u>Acest eveniment marchează clar punctul de imposibilitate de revenire la o manifestare cu caracter paşnic.</u>*

Întrebări pentru acțiunile la acest episod poliției:

- *În ce măsura ofensiva a fost coordonată dintre toate forțele ale poliției?*
- *Cine operativ a coordonat integral acțiunile poliției la fața locului?*
- *De ce forțele poliției nu au consolidat ofensiva realizată?*

- *Care a fost justificarea regrupării majorității forțelor prin retragerea benevolă spre Parlament și Președinție?*
- *De ce cursanții Academiei au fost lăsați singuri în fața mulțimii?*
- *A prevăzut poliția urmările de instigare a protestatarilor și un grad de violență mai mare?*
- *De unde protestatarii au luat pietrele?*
- *Cine erau persoanele cele mai agresive?*
- *De ce poliția nu a comunicat la aceasta etapa prin echipamente de sonorizare cu protestatarii?*

3.3.4 Episodul 4 – Atacuri asupra Președinției, devastarea parțială

Episodul 4 – Atacuri asupra Președinției, Devastarea parțială, ora 13:00–23:00

Sumar:

68. Protestatari pașnici – 3 000-4 000; Persoane violente – 200; Polițiști – 100 (exterior), 100 Carabinieri (interior), 50 SPPS (interior);

- Poliția opune rezistență nesemnificativă protestatarilor violenți, iar în cele din urmă cedează primele etaje ale Președinției;

- Poliția părăsește permite intrarea parțială în clădirea Președinției (etajul 1, cantina, hall-ul clădirii);
- În holul clădirii se poartă negocieri intense de către reprezentanții forțelor de ordine, și unii lideri politici pe de o parte și manifestanții violenți pe de alta;

- Încăperile de la primele etaje ale Președinției, cantina și holul sunt devastate;

Retragerea forțelor de ordine spre clădirile Președinției și a Parlamentului, în părțile laterale ale acestor clădiri și amplasarea numărului mic al poliției în fața clădirilor a stimulat revenirea protestatarilor la intrarea în clădirile Parlamentului și Președinției. La intrare în Președinție se afla în jur de 4 000 de protestatari. Situația devine foarte tensionată. Lanțul poliției acoperea doar intrarea în Președinție, numărul polițiștilor era doar de 50 de persoane din Fulger, Scut. Restul polițiștilor s-au retras pe părțile laterale și în spatele clădirii. Din înregistrările video de pe clădirea Parlamentului se observă o situație stranie cînd scutierii și polițiștii din fața clădirii Președinției nu se retrag în clădire pentru a o apăra, ci fug prin fața protestatarilor în spatele clădirii pe str.Sfatul Țării. Astfel, la 13.00 toate forțele de ordine din fața Președinției și Parlamentului au fost retrase, locul lor fiind ocupat de protestatari. Conducerea poliției era exercitată de P.Coruneanu, Ia.Gumeniță și Ig.Bodorin (interior).

Protestatarii, totuși, nu s-au apropiat de intrarea în clădirea Președinției timp de o oră, deoarece din înăuntrul acesteia băteau jeturile de apă cu care grupul restrîns de colaboratori au găsit o modalitate bună de a ține protestatarii mai departe de scările Președinției.

Doar după ce jetul cu apă a secat, protestatarii încep aruncarea intensă a pietrelor în clădirea Președinției și se apropie tot mai mult de clădirea Președinției. SPPS a susținut că presiunea în sistemul anti-incendiar a fost slabă[21]. Treptat sunt distruse geamurile de la etajul, 1 și 2, pietrele se aruncă și mai sus. În această situație, un grup de protestatari pătrunde prin geamurile sparte de

[21] Din informațiile SPPS 18.02.2010 la nr.CA 31 din 11.02.2010

la primul etaj în clădirea Preşedinției, care era apărată de un grup restrîns de persoane din rîndul poliţiştilor şi al Serviciului SPPS care nu dispuneau de mijloace speciale de protecție necesare pentru această situație. Aceşti reprezentanți ai forțelor de ordine se apărau de grupul mare de protestatari cu jeturile slabe de apă din sistemul anti-incendiar al clădirii şi cu aruncarea înapoi a pietrelor venite de la protestatari.

Doar pe la 14.00 protestatarii din nou au invadat scările din fața Preşedinției şi au început a forța intrarea în clădire. Ei au fost lăsați parțial să între la primele etaje pentru a linişti spiritele. O parte din ei au început a devasta birourile şi a le jefui, o altă parte era curioasă să vadă ce e înăuntru şi să facă poze.

Poze. Devastarea cantinei şi a primului etaj la Preşedinție (ora 14:10)

În această perioadă tensionată pe scările Preşedinției au fost văzuți din nou liderii opoziției: V.Filat, D.Chirtoacă, S.Urechean şi alții care au îndemnat protestatarii să revină în PMAN. Aceştia au folosit echipament sonor portavoce care avea efectul insuficient pentru a transmite mesajul tuturor protestatarilor, doar un număr restrâns de protestatari de 50-60 de persoane în jur putea auzi chemările protestatarilor. În cîteva rînduri, totuşi chemările liderilor opoziției aveau efecte scontate şi grupuri de sute de protestatari urmau calea spre PMAN.

În perioadă de timp de la 14.00 pînă la 15.30, protestatarii agresivi au pătruns, vandalizat şi incendiat cantina Preşedinției de cîteva ori. În această perioadă, din grupul protestatarilor s-au autoavansat persoane care au început negocierile privind retragerea poliției din clădirea Preşedinției. În aceste discuții au fost implicate mai multe persoane cunoscute. Aproape de ora 15.00 o parte din poliţişti s-au retras din clădirea Preşedinției prin cordoanele formate de protestatari.

Grupuri de protestatari pătrundeau prin părțile laterale a clădirii şi vandalizau primul etaj al clădirii. Forțele SPPS şi un număr redus de Carabineri nu putea face față. Comunicarea dintre conducerea SPPS în clădirea Preşedinției şi conducerea MAI (Gh.Papuc, V.Zubic, etc) şi a forțelor din afară clădirii era lipsă pentru o perioadă importantă de timp. Ig.Bodorin afirmă că a încercat să facă legătura telefonică cu factorii decizionali MAI Gh.Papuc la telefonul guvernamental, V.Zubic la telefonul guvernamental şi mobil, V.Botnari şi C.Avornic la telefoanele mobile, precum şi cu V.Mejinschi la telefonul guvernamental în vederea informării asupra situației, necesitatea de alocare a forțelor, susținerea tactică din partea MAI, coordonarea acțiunilor comune, toate fiind eşuate[22]. În interiorul clădirii se aflau aproximativ 50 poliţişti de la SPPS şi în jur de 50-100 de Carabinieri. Unele grupuri de protestatari reuşeau să pătrundă în

[22] Din informaţiile scrise SPPS 18.02.2010 la nr.CA 31 din 11.02.2010, inclusiv extrasul din apelurile telefonice ale conducerii SPPS cu probarea încercărilor

clădirea Preşedinției şi să urce la etajele superioare. În general, totuşi, poliția SPPS a constrîns vandalii la primele etaje ale clădirii.

Situația cu ne-funcționarea telefoniei mobile

La 12.00 la indicațiile Preşedintelui Republicii Moldova, conform declarațiilor consilierului Preşedintelui Republicii Moldova V.Diozu, la adresarea acestuia, operatorii de telefonie mobilă, în special „Orange" şi „Moldcell", au suspendat serviciile de telefonie mobilă în perimetrul clădirilor Parlamentului şi Preşedinției. Această măsură a fost întreprinsă după declarațiile lui V.Diozu, pentru a întrerupe coordonarea activităților între manifestanți. Această acțiune, însă, a perturbat şi legătura între reprezentanții forțelor de ordine, care aveau legătură prin intermediul telefoanelor corporative abonate la aceşti operatori de telefonie mobilă. Telefonia mobilă în perimetrul clădirilor Preşedinției şi Parlamentului a fost restabilită numai după orele 23.00 la 7 aprilie.

În operațiunea de întrerupere a legăturii telefonice a participat şi N.Sîtnic, directorul Agenției Naționale pentru Reglementare în Telecomunicații şi Informatică care a impus operatorii să admită acțiuni contrar legii. Aceasta pentru că Legea telecomunicațiilor în art.4 nu admite deconectarea rețelelor, ci interceptarea convorbirilor în anumite situații.

> ***Extras din art.4 al Legii telecomunicațiilor:***
> *„În scopul asigurării securității naționale, siguranței publice, bunăstării economice a țării, menținerii ordinii şi prevenirii infracțiunilor, ocrotirii sănătății şi a moralei ori protejării drepturilor şi libertăților altor persoane,* ***comunicațiile pot fi interceptate****, în condițiile legii, de organele autorizate prin lege."*

Ambii operatori de telefonie mobilă susmenționați au adus în calitate de explicație al căderii rețelelor de telefonie mobilă suprasolicitarea acestora în acea zi şi implicarea factorilor de decizie menționați cu solicitarea de a deconecta telefonia mobilă. În acest aspect comportamentul ÎM „Moldcell" a creat confuzii în stabilirea adevărului, motivîndu-şi acțiunile numai prin ordinul parvenit de la Preşedinție în persoana lui V.Diozu.

> ***Extras din răspunsul ÎM „Moldcell" de la data de 11martie 2010:***
> *„De către ÎM „Moldcell"* ***nu a fost recepționată şi/sau înregistrată careva corespondență oficială din partea autorităților*** *cu privire la sistarea legăturii telefonice în data de 7 aprilie 2009."*

Tot în această perioadă, din spusele Ig.Bodorin, şi P.Corduneanu a fost perturbată, uneori fiind lipsă, şi legătura radio între forțele de ordine. În contradicție cu aceste declarații V.Zubic a declarat că exista legătură radio, ea fiind permanentă.

Poze. Manifestanți la etajul din holul Preşedinției (ora15:05)

Din declarațiile P.Corduneanu, dînsul se afla imobilizat, fiindu-i acordată asistența medicală, de cîteva ori pe parcursul evenimentelor descrise, aproximativ de la 13.30 pînă la 16.00. În această situație nu era clar cine avea responsabilitatea integrală asupra edificiului dat şi cine coordona forțele poliției.

Cronologia evenimentelor Preşedinţie, 7 aprilie 2009

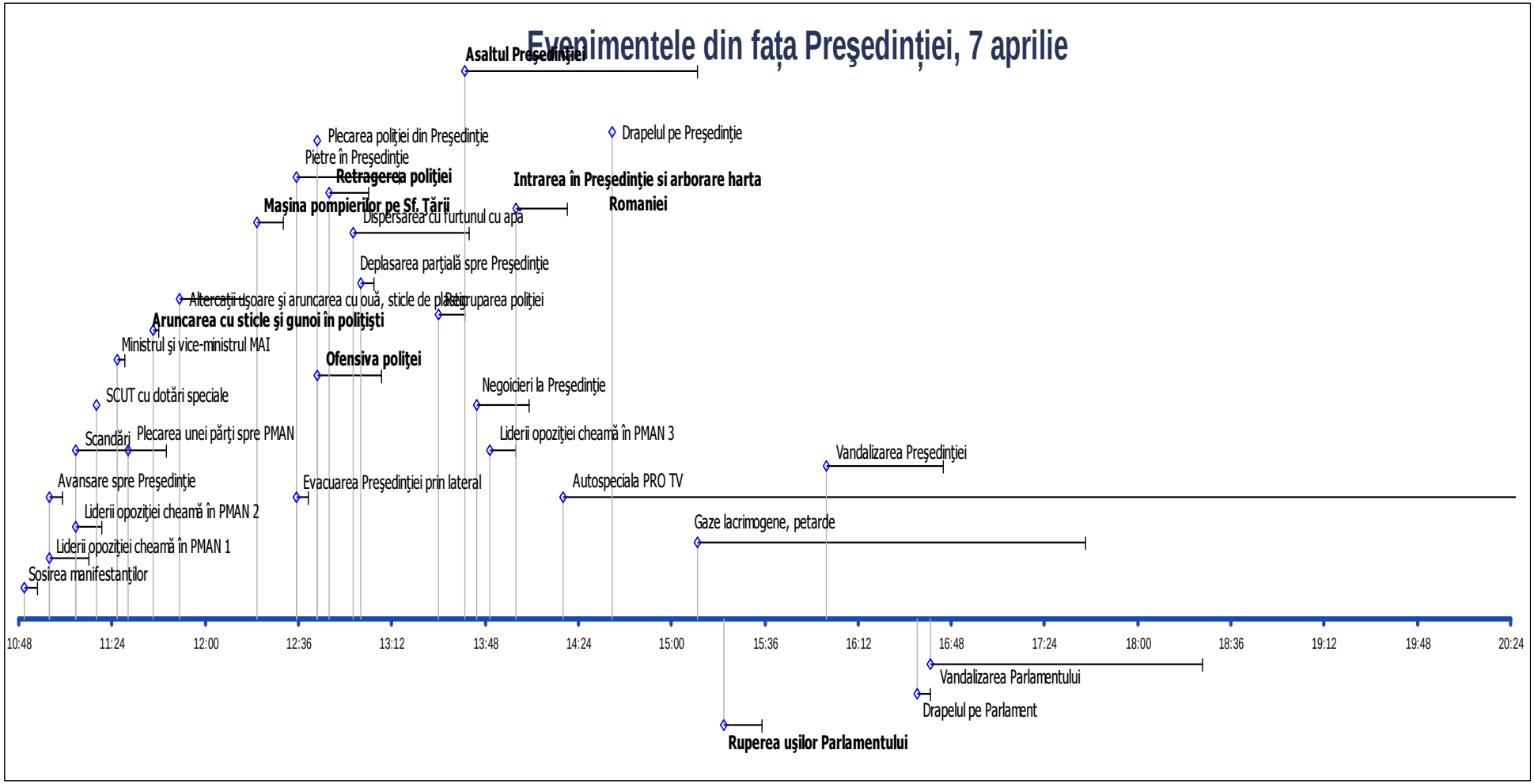

Arborarea drapelelor pe Preşedinție şi Parlament

După ce au intrat în clădirea Preşedinției, un grup de protestatari, în frunte cu I.Galațchi la un anumit moment se propune în calitate de parlamentar între protestatari şi forțele de ordine din clădirea Preşedinției. El propune, arborarea drapelului Uniunii Europene pe clădire pentru a linişti masele. Colaboratorii de poliție ce apărau clădirea erau conduşi de Ig.Bodorin, care a căzut de acord cu această propunere şi a permis la trei protestatari, împreună cu intendentul clădirii să urce sus şi să arboreze drapelul. Din imaginile video se observă cum acest grup s-a ridicat pe edificiu şi a arborat drapelul UE la 13.45. Tot din imaginile video se observă cum mai tîrziu este arborat şi drapelul României.

Din declarațiile lui I.Galațchi, Ig.Bodorin, drapelul României a fost arborat de un alt grup care a pătruns aproape îndată după primul grup pe clădire şi a arborat şi acest drapel. Acest grup a forțat administratorul clădirii Preşedinției, care cobora singur pe scările Preşedinției după arborarea steagului UE, să se ridice din nou să deschidă uşa spre acoperişul clădirii. Acest grup de 3-4 persoane a fost unul agresiv, administratorul fiind unul s-a conformat. Aceasta era posibil deoarece etajele de sus nu erau ținute sub controlul organelor de ordine, această ar fi permis intrarea unor mici grupuri răzlețe de infractori la etajele de sus vandalizînd unele birouri şi posibil arborînd al doilea drapel pe clădire.

Din declarațiile lui Ig.Bodorin reiese că forțele restrînse ale SPPS totuşi au reuşit să constrîngă mulțimea să nu se ridice la etajele superioare. Doar unele grupuri mici au reuşit să pătrundă la unele etaje superioare, dar acestea după scurt timp erau controlate şi forțate să plece din clădire.

Drept excepțional reuşită a fost apărarea biroul Preşedintelui Republicii Moldova, care a fost posibil de a fi protejat, după declarațiile V.Voronin, în mijloacele informare în masă, „de către doi polițişti înarmați", pentru restul clădirii nefiind posibilă aplicarea unei astfel de tactici.

După orele 15.30, cînd s-a început devastarea clădirii Parlamentului, protestatarii din clădirea Preşedinției, fiind presați de colaboratorii serviciului SPPS au părăsit edificiul, acesta fiind luat deplin sub control, operațiunea fiind condusă de Ig.Bodorin.

Concluzii asupra situației:

69. *este necesară o anchetă pentru a stabili cauzele perturbări legăturii radio operative în această situație critică;*
70. *conducerea forțelor care apărau Preşedinția a fost periclitată în cele mai importante momente, plecarea lui V.Zubic, imobilizarea reclamată a lui P.Corduneanu;*
71. *forțele de ordine aflate în afară clădirii Preşedinției s-a retras pe laterală în spatele clădirii fără a proteja clădirea;*
72. *tacticile de protejare a clădirii au fost haotice şi neclare, nu au fost folosite unele mijloace eficiente, cum ar fi apa, etc;*
73. *forțele de ordine nu erau coordonate corect în apărarea Preşedinției, lipsea comunicarea adecvată dintre forțele din interior (SPPS, Carabinierii) şi din exteriorul clădirii (Scut, Fulger);*
74. *organele de anchetă trebuie să elucideze detaliat circumstanțele arborării celui de-al doilea drapel, care a dat temei unor forțe politice de a concluziona implicarea factorului extern în acțiunile de protest;*
75. *măsuri pentru înregistrarea audio şi stocarea pe o anumită perioadă a convorbirilor radio între reprezentanții organelor MAI, pentru a putea stabili clar rolul fiecărui factor de decizie în aceste situații critice;*

76. *este necesară cercetarea separată a cazului de impunere a operatorilor de telefonie mobilă de a întrerupe legătura telefonică la indicația verbală a consilierului Preşedintelui Republicii Moldova V.Diozu, fără nici o decizie formală a unor organe în conformitate cu art.4 din Legea telecomunicațiilor, nr.520.XIII din 07.07.1995.*

Întrebări pentru acțiunile poliției la acest episod:

- *În ce măsura ofensiva a fost coordonată dintre toate forțele ale poliției?*
- *Cine a coordonat integral acțiunile poliției la fața locului în lipsa lui P.Corduneanu?*
- *De ce nu era posibilă comunicarea cu conducerea MAI, şi de ce conducerea MAI nu a dat curs încercărilor de a lua legătura cu şeful SPPS în această perioadă?*
- *Cine erau persoanele cele mai agresive?*

3.3.5 Episodul 5 – Atacuri asupra Parlamentului, Episodul 6 – Devastarea Parlamentul, starea incertă

Episodul 5 – Atacuri asupra Parlamentului, Ora 13:00–18:30; Episodul 6 – Devastarea Parlamentul, starea incertă, Ora 18:30–23:00;

Sumar:

- Protestatari paşnici – 3 000-4 000; Persoane violente – 200-300; Polițişti – 100-150 (în exterior), 200-300 (în interior);
- La prima etapa este incendiat biroul de permise, cantina şi cîteva încăperi din aripa dreaptă de la intrare la etajul întâi;
- Ulterior se aprind cîteva birouri la etajul 2 şi 3, autospecialele sunt blocate şi unele chiar distruse;
- Poliția opune rezistență protestatarilor violenți, pe la 18.00 părăseşte clădirea, unii protestatari agresivi pătrund în clădire, inclusiv la etajele superioare;
- Către 20.00 clădirea este definitiv abandonată de Fulger şi SPPS şi rămîne la îndemîna protestatarilor; etajele superioare sunt parțial devastate; la 22.00 izbucneşte un incendiu la etajul 5 al Parlamentului;
- Clădirea este preluată sub controlul poliției către ora 23.00.

O parte din protestatari deja către ora 13.00 se îndreptau spre intrarea în clădirea Parlamentului. Colaboratori Fulger îşi fac apariția în fața Parlamentului numai la 12.00, respingînd fără efort protestatarii de pe scările Parlamentului. Pînă la intervenția în forță a organelor de poliție de la 12.40 situația de la clădirea Parlamentului era calmă, protestatarii manifestînd în fața ei paşnic.

După intervenția în cauză, însă, o parte de colaboratori s-au retras în clădirea Parlamentului, iar alții s-au acoperit cu scuturi pe scările de la intrare, fiind loviți din plin cu pietre şi umiliți de protestatari. Concomitent, protestatarii, devenind violenți, au distrus cu pietre ferestrele Parlamentului de la primele etaje, intrînd în birouri pe ferestre şi începînd a le jefui, folosindu-se de pasivitatea colaboratorilor de poliție, care stăteau grupați şi acoperiți cu scuturi.

Deşi unii lideri din opoziția politică au solicitat revenirea în PMAN şi încetarea acțiunilor violente, elementele negative au continuat distrugerea clădirilor guvernamentale.

La ora 14.20, cîteva persoane deja erau în interiorul Parlamentului şi au dat foc la biroul de permise. Colaboratorii de poliție s-au refugiat între timp în spatele Parlamentului, lăsînd loc astfel manifestanților să se apropie de geamurile de parter de unde unele persoane au pătruns în interiorul Parlamentului. I.Harabagiu a ordonat stingerea incendiului la biroul de permise şi arhivă cu 1 maşină ZIL şi 1 maşină MAZ, reuşit în ceva timp. Totodată, incendierea birourilor de la etaj 1 din partea Sf.Țării nu a fost posibilă pentru că atunci cînd maşinele au fost trimise, aceştia au fost atacate şi parțial distruse de protestatari[23].

Responsabilitatea pentru clădirea Parlamentului o avea Sumleanschi (totodată comandatul Carabinieri), asistat de V.Botnari (comandantul polițişti comisariat) şi Gr.Cojocaru (comandat Fulger). În interior clădirii, N.Pimenov era responsabil de forțele SPPS.

Poza. Primele atacuri asupra Parlamentului; Poliția sub carapacea de scuturi în fața intrării (ora 12:54)

La 13.20 au fost retraşi din fața Parlamentului ultimii scutieri, protestatarii încercînd să intre violent pe ferestrele şi uşile devastate ale clădirii. Colaboratorii de poliție s-au refugiat între timp în spatele Parlamentului, lăsînd loc astfel manifestanților să se apropie de geamurile de la parter pe unde unele persoane au pătruns în interiorul Parlamentului.

La 13.25 un grup de trei protestatari forțează uşa biroului de permise a Parlamentului. Roletele care acopereau uşa la intrare au fost deteriorate de către doi protestatari violenți cu fețele acoperite. Pătrund înăuntru aceştia dau foc acestui local de la demisol din aripa stîngă a clădirii. Scutierii din spatele Parlamentului formează un cordon în fața acestui birou numai la 13.40, cînd acesta deja ardea din plin.

[23] Din depoziţiile I.Harabagiu

Poza. Atacuri violente şi incendierea etajului 1 a Parlamentului (ora 16:43)

Pînă la 15.20 protestatarii sub privirile colaboratorilor poliției, folosindu-se de inacțiunea lor au vandalizat primul etaj al clădirii. În acest proces au jefuit şi au aruncat pe ferestre toate lucrurile din birou, din filiala Băncii de economii, au incendiat nu numai biroul de permise, dar şi ospătăria Parlamentului.

Cronologia evenimentelor Parlament, 7 aprilie 2009

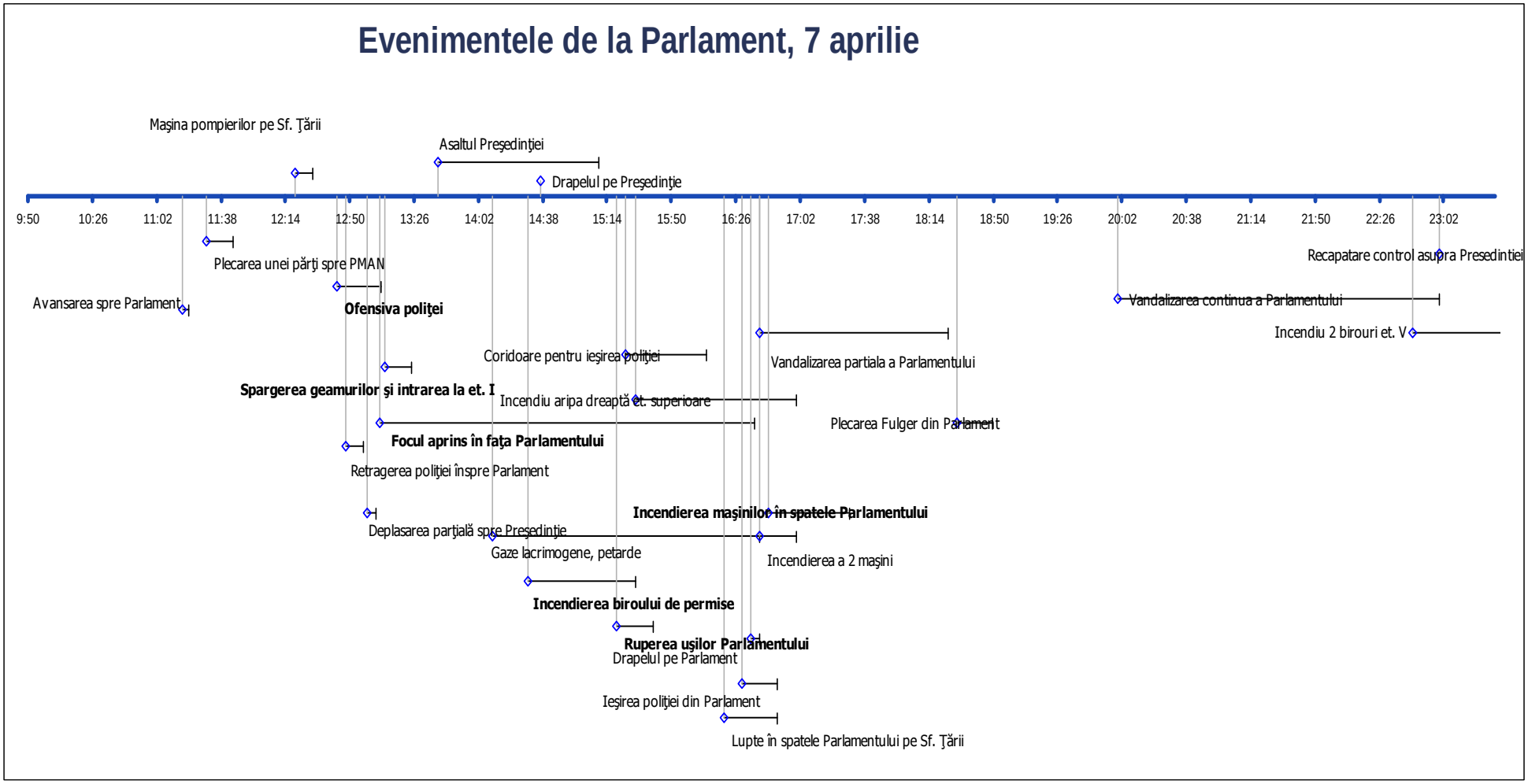

După ora 15.00, grupul agresiv de participanți atacă cordonul de polițişti care era amplasat în spatele Parlamentului. La 15.20 sunt distruse mai multe automobile speciale, dintre care unuia i se dă foc, iar altul este răsturnat. Mai multe persoane sunt duse la Spitalul de Urgență unde li se acordă ajutor medical.

Poza. Prima pătrundere prin uşile Parlamentului; Polițişti în holul Parlamentului (ora 14:30)

Aceleaşi persoane, I.Galațchi şi D.Musteaşă, sub acelaşi scenariu care s-a petrecut la Preşedinție, au solicitat arborarea drapelului UE pe clădirea Parlamentului. Această acțiune a fost discutată cu V.Țurcan, care a dus tratativele cu aceste persoane. Protestatarii susțineau că arborarea drapelului va avea un efect de liniştire asupra participanților. Drapelul UE a fost arborat pe clădirea Parlamentului, protestatarii fiind însoțiți pe acoperişi de administratorul clădirii[24]. Această acțiune nu a dus la rezultatul scontat protestatarii insistînd să intre în clădirea Parlamentului[25].

La 15.30, după ce au părăsit clădirea Preşedinției, un grup şi mai mare de protestatarii violenți s-au concentrat eforturile asupra clădirii Parlamentului. Una din cerințele acestora era că poliția să părăsească clădirea. Această solicitare, pe la ora 16.00 a fost parțial satisfăcută prin simularea părăsirii clădirii de către o parte din polițişti. O parte din polițişti au plecat din clădire, protestatarii formînd un coridor, polițiştii fiind huiduiți şi loviți de protestatari. Această doar parțial a degajat situația. În interiorul clădirii se mai aflau o parte de polițişti, SPPS, polițiştii Fulger.

În perioada 15.00-16.00, M.Lupu declară că geamurile la primele 2-3 etaje erau sparte, pietre erau în birou, era greu de respirat, a venit al 3-lea sunet pentru a se ma deplasa la Guvern. În jurul orei 15.30, M.Lupu părăseşte clădirea Parlamentului, fiind solicitat la o şedință lîn clădirea Guvernului cu V.Voronin şi conducerea țării. M.Lupu a declarat că a ieşit prin spatele Parlamentului, la ieşire a văzut polițiştii debusolați, pierduți, nu erau forțele de elită, a venit pe jos prin parc spre clădirea Guvernului.[26]

Către ora 18.00 A.Şumleanschi este solicitat să se prezintă la Guvern la o întîlnire cu Gh.Papuc şi V.Zubic pentru a raporta asupra situației în Parlament, pleacă, lăsînu-l pe V.Botnari responsabil pentru clădirea Parlamentului. La plecarea lui A.Şumleanschi (ora 18.00) au venit şi un număr de reprezentanții participanților la luptele din Afganistan (conduse V.Alerguş)[27].

[24] Din depoziţiile N.Capsamun
[25] Din depoziţiile V.Ţurcan
[26] Din depoziţiile M.Lupu
[27] Din depoziţiile A.Şumleanschi. Şumleanschi mai declară că a controlat personal clădirea pe la 17.30 de sus pînă jos, nu era nici un protestatar la ora respectivă, tot a declarat că avut acces în Parlament pe la 20.30 şi acolo nu erau protestatarii

După orele 17.40 organele de forță aflate în clădirea Parlamentului au primit ordin să părăsească clădirea, ceia ce şi au făcut. La ora această plecarea Carabinierilor, Scutului, poliţiştilor din Comisariatele de poliție a fost datorată ordinului lui Gh.Papuc pe motive că clădirea nu mai poate fi apărată şi că mulți polițişti care se aflau în clădire nu mai suportau fumul care venea fumului de la incendiile de la cantina şi arhivă. V.Țurcan a reconfirmat că din discuția cu V.Botnari, devine clar că poliția nu are forțe pentru a proteja clădirea. Totodată, nici A.Şumleanschi şi nici V.Botnari nu ar putut să răspundă de ce nu sunt mobilizate forțele polițieneşti din raioane[28]. Din afirmațiile A.Şumleanschi şi Gr. Cojocaru, forțele Carabinierilor şi Fulger erau necesare să protejeze clădirea Guvernului pentru că se anunțase pe calea operativă atacul posibil asupra Guvernului[29]. Polițiştii nu aveau la dispoziție măşti antigaz şi prin urmare au decis plecarea din clădire. O parte din protestatari pătrunde în clădirea şi începe vandalizarea etajelor superioare.

Polițiştii SPPS pleacă din clădirea pe la 17.50[30]. Această decizie fiind luată de conducerea SPPS[31] de ultimii 25 de polițişti din serviciu în frunte cu Gh.Pimonov. Concomitent şi V.Țurcan a plecat din clădirea a Parlamentului pe la 17.50[32], sub acoperirea pompierilor. Pe la orele 19.00, clădirea Parlamentul este vizitată de cîteva echipe de filmare, aceştia constată că la etajele superioare cele mai multe birouri sunt intacte, unele din birouri, totuşi, sunt vandalizate. Totodată, cantina, arhiva, birourile de la et.2 şi unele de la etajul 3 sunt vandalizate[33]. Totodată, se constată lipsa incendiilor la etajele superioare. Protestatarii fiind doar în unele geamuri şi birouri de la etajul 2. Clădirea era în mare parte controlată de poliție.

După plecarea poliţiştilor, în clădire rămîn, totuşi, polițiştii Fulger care țin apărarea clădirii pentru încă 2 ore (aproape de ora 20.00), aceştia fiind în număr de pînă la 70-80 persoane reuşesc să blocheze intrarea persoanelor agresive[34]. Ultimii erau amplasați câte 25-35-40 la fiecare intrare în clădirea Parlamentului, respectiv intrarea principală-dinspre Sf.Țării-dinspre M.Cibotari. Din declarațiile lui A.Şumleanschi, între 19.30-20.00 (nefiind prezent la Parlament), s-a constatat al doilea val de atacuri violente de către protestatari, în această perioadă s-au distrus multe cabinete. La 20.00, la comanda lui Gh.Papuc, Fulger se retrage.

Pe la ora 20.00, au fost incendiate 2 birouri de la etajul 5, incendiile au fost lichidate.[35] Pe la 20.30 din partea M.Cibotari, la etajul 5, au fost incendiate 2 birouri, incercarea de a stinge focul a fost zădărnicită de protestatarii violenți. În perioada de după 20.00, în Parlament, au lucrat ofițerii, Departamentului Situații Excepționale pentru a stinge focarele.

Polițiştii din SPPS au încercat să scoată protestatarii din clădirea Parlamentului pe la ora 21.00-21.30, însă s-au lovit de rezistența puternică din partea protestatarilor agresivi[36].

Analizînd materialele video şi comparînd în timp evenimentele, se creează impresia că atît la ocuparea şi ulterior vandalizarea clădirii Preşedinției, cît şi la cea a Parlamentului a participat unul şi acelaşi grup de persoane. Aceasta pentru că primul atac violent a avut loc pînă la 12.40 asupra clădirii Preşedinției, ulterior după 13.00 acest grup a trecut şi a atacat violent primul etaj

[28] Din depoziţiile V.Ţurcan
[29] Din depoziţiile A.Şumleanschi, Gr.Cojocaru
[30] Din depoziţiile N.Capsamun, Gh.Pimenov
[31] Din informaţiile scrise SPPS 18.02.2010 la nr.CA 31 din 11.02.2010
[32] Din depoziţiile V.Ţurcan
[33] www.publictv.md
[34] Din depoziţiile Gr. Cojocaru
[35] Depoziţiile I.Harabagiu
[36] Din depoziţiile Pimenov

al Parlamentului, iar după 14.00 s-au regrupat şi au atacat din nou Preşedinția, după care s-au întors şi au vandalizat şi etajele de sus a Parlamentului.

Concluzii asupra situației:

77. *conducerea forțelor care apărau Parlamentul a fost periclitată în cele mai importante momente fiind solicitată (Șumleanschi) să se deplaseze în afara clădirii încredințate;*
78. *forțele poliției au fost retrase din Parlament pe motive neclare și nejustificative (starea de sănătate a unor polițiști din cauza fumului, alternativa fiind măști antigaz);*
79. *tacticile de protejare a clădirii au fost haotice și neclare, nu au fost folosite unele mijloacele eficiente, cum ar fi apa, gazele lacrimogene, etc;*
80. *forțele de ordine nu erau coordonate corect în apărarea Parlamentului, lipsea comunicarea adecvată dintre forțele: SPPS, Carabinierii, Scut, Fulger, Academia de poliție;*
81. *măsuri pentru înregistrarea audio și stocarea pe o anumită perioadă a convorbirilor radio între reprezentanții organelor MAI, pentru a putea stabili clar rolul fiecărui factor de decizie în aceste situații critice;*

Întrebări pentru acțiunile la acest episod poliției:

- *Cine operativ a coordonat integral acțiunile poliției la fața locului, în lipsa lui Șumleanschi?*
- *Care a fost rolul grupului de foşti combatanți din Afganistan în perioada de la 20.00 pînă la ora 23.00, cînd clădirea nu se afla sub protecția poliției?*
- *Cine erau persoanele cele mai agresive?*

3.3.6 Episodul 7 – Intervenția poliției

Episodul 7 – Intervenția poliției, Ora 23.00 și după

În jurul orei 23.00-23.30 polițiştii din comisariate au intervenit în Parlament pentru a înlătura protestatarii. Polițiştii Fulger, s-au alăturat către ora 24.00. Majoritatea protestatarilor care se aflau în clădirea Parlamentului erau tineri[37]. Din declarațiile Gh.Papuc, după ora 23.00-24.00, poliția a preluat controlul asupra Parlamentului.

[37] Din depoziţiile N.Capsamun, Pimenov

Continuarea raportului în partea a 4-a